

15
15-5-70.
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΑΙ-ΚΥΡ-ΓΙΑΝΝΗΣ

ΧΑΝΙΟΝ

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

18-1/10-3/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν...*

κ.τ.η.κ. βοφίαι, ἐξ. ν.α. ἐλαχίστη καὶ οὐκ αἰτεῖται... ..

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; *ἐν παρεργῳ. τεχνῖται. εἰς τὸ πλεονέκον...*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς άτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; *ἐν ὑπερχον...*

κτήματα... τσιφλικούχων... ἀλλὰ ὀλίγα πλ. ἐκκλησίας.

καὶ ὅποια... ἐν οἰκιστῶνται εἰς μικροκτηματα... ἢ ἀμοιβή χίνται ἀπὸ 3-1 ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν εισδημάτων.

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλήγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημασάτοροι κλπ.)... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ;...

ἡ κοινωνία... καὶ ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις... ἀπὸ τῶν τσιφλικούχων...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα) ; εἰς εἶδος...

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζονται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέλημα, τὸ ὁλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζονται κατὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν συγκομιδὴν ὅταν ἦσαν ἀδελφεία... καὶ ἀμοιβήται. ἄλλοι δὲ εἶδος καὶ ἄλλοι μὲ κεφάλαια. τὸ ἡμερομίσθιον δὲν... ἦτο...

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐάν ναι, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; Ἐχρησιμοποιοῦντο δοῦλοι.

οἱ λεγόμενοι "φατέχοι" μὲ μακρὴν διάρκειαν καὶ ἐργάζονται.

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπὶ ἡγίαναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *Νέοι. τινές. ἀπεδήλουν. εἰς τὰ ἔξω. ἐργασίας...*

καὶ αἱ. νέαι. α. τ. αἰ. π. ὅ. θ. αἰ. ὡς δ. δ. οὐ λ. ε. (ὑπηρέται).

β) Ἐπὶ ἡγίαναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; *Τεχνῖται. τινές. μετέβην...*

εἰς πόλιν δι' ἐργασίας. ἀνδρῶν. κ.τ.ε. καὶ ἀμφοτέρωθεν.

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καυσίν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...
 Μ.Ε. Σωμινῶν. Κόπραν. Πραερχομένους. Εξ. ὀλυν. τῶν. Κεκοι-
 κιδίω. Σώω. καί. κ.ε. φυτικῆν. Κατόπιν. Καύσεως
 ὄχι. μαλ' ἰσ. ὄχι. διότι. ἔχειται. ὁπλοῦτο. διὰ. τρεῖς. ἔν
 των. Σώω. ἀλλὰ. ὁ. ἀ. μ. ν. ....

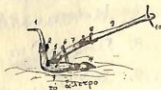
2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρήσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; Ἀπὸ. τ.β. 1910. κ. 1912. καί. ἐκτ. εὐδεν. ....

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Τ.β. ἔτος. 1935. καί. ε.ι.δ.μ.τ.
 ρ.ο.ν. ἄροτρον. καί. γ. μηχανή. ἐ.π.β. τ.β. 1967. ....

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).
 Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;
 Ποῖος κατεσκευάσθη τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἢ προμή-
 θεια αὐτοῦ; καὶ. ἔρχαι. ἔχουν. χεῖρας. καὶ. ἀριστερῆς. καὶ. δεξιᾶς.
 καί. μετὰ. τῶν. μονόφτερων. καὶ. τῶν. Τ.β. σιδηροῦν. ἔ.ο. καί. εἰς
 λιβάδια. ἐχρησιμοποιεῖτο. τὸ. το. κατεσκευάσθη. εἰς
 ἁλινὰ. καί. ὁ. ὁ. καί. ἐ.π.ρ. κ.ε. ε.π.α. ....

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1. Ὁ. χεῖρ. .... 4. ὁ. κ. ἰ. ο. ν. .... 7. ἑ. τ. κ. β. ὄ. ρ. ι. 10. κα. τ. κ. κ. α. ὀ. δ. ι.
 2. .... 5. ε. φ. ἡ. ν. δ. .... 8. ....
 3. π. μ. δ. ὀ. ρ. ι. .... 6. ε. π. β. δ. γ. .... 9. ....

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... 1967. ....
 3) Μηχανὴ θερισμοῦ .. δ. ε. κ. ε. ρ. δ. ε. κ. α. ρ. η. ....

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) δ.ε.ν. ἡ.ρ.ν.ε. ....

5) Μηχανή ὀλωνισμού . . . 1.9.5.6. ....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκευάζει (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον .δ.δ.ν.α.ι. .σ.α.δ. .ἐ.δ.έ.χ.ο.ν.τ.ο. .ἄ.λ.ε.τ.ρ.α.ί.δ.ε.ι.
ἡ. .π.ε.λ.ε.μ.ά.ν.ο.υ.ι. , ἐ.δ.μ.δ.ή. .ἐ.δ.ε.λ.ε.μ.ο.ὔ.σ.α.κ. . . . .

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα; Τὸ ὅν' ἀριθμὸν 3 ἀφαιρῶς. σὺν τῶν γράντισσιν ποὺ κινεῖται ἐξ ἐξότητος.

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ. ἡ θυσιατολογία ἀφορᾷ τὸ ἄροτρον 3.

1. χερσὺς	6. σταβάρη	11. . . . .
2. ὀχίρη	7. κατακλῆδιν	12. . . . .
3. ποδάρη	8. παρόνθια	13. . . . .
4. ἐρ. ἡ. ν. ε. δ	9. ὕ. ν. ι	14. . . . .
5. ἐπικλῆ	10.	15. . . . .

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Ἐχειροβιβασιεῖτο.. τὰ.. αὐτὸ.. ὕνι.. εἰς.. ἄλκ. τὰ.....
.. χωρ. ἀφ' ἡ. καὶ.. ξυλ. καὶ.. πετρωδῶν.. εἰς.. ἐκ' ἡν...
.. ἐχειροβιβασιεῖτο.. τὰ.. εἰς.. ξυλ. 1.....

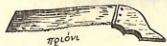
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; .. ἡ. ἡ. καὶ.. ἐκ' ἡν...

6) Ἡτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; .. ἡ. ἡ. καὶ.. ἐκ' ἡν...

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

Τὰ.. ἐκ' ἡν.. καὶ.. ἀρίδι.. εἰς.. ἀρ. καὶ.. (πριόνι).. ξυλο-
φάι.. εἰς.. ἐκ' ἡν.. καὶ.. ἐκ' ἡν..

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ.
ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. βόες, ὄνοι, ἡμίονοι, ...
β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο
ζῶα ἢ ἓν ; βόες, ὄνοι, ἡμίονοι, ...
9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἢ το (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
Μόνος, μέ. τὰ. φάρδια, ἐχρησιμοποιοῦντο, ...

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ
ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύ-
λια κλπ.). .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν
τόπον σας. Χρησιμοποιοῦντο. ζυγοὶ. ἐμπῶν. ζευ-
τέρω. ἢ το. ὅ. ἂν. ἔχα. ....

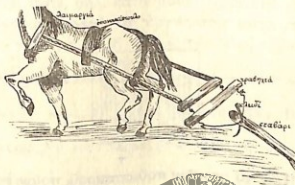
11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου,
ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλοῦρι),
προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε
αὐτόν). Τὰ. λοῦρα. ἐπετελοῦνται. ἐπὶ. 3. σιδηρεῖς. ἐπὶ. κού-
λουρι. τὸν. κούλουρι. καὶ. τὴν. ἐπὶ. κούλουρι. καὶ. κούλουρι.
ἢ. 2. ἐπὶ. κούλουρι. ....

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; Α. π. 1930. ....

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τοῦ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; .....

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
την ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ
εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

ζ. Ἀροτρίαισις (ὄργωμα) καὶ σπορά

α) Ποιος ὠργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος). 2) γυναίκα. 3) ὑπηρετής. Σημειώσατε ποία ἡ συνθήκη εἰς τὸν τόπον σας ἐκείνη ἐλάμβανεν. Εἶχαν οὐλοσφαιροποιεῖται οἱ γδοιοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς περικυβερτοῦντες περὶ τριτακοσίον κτήματα. Αἱ ἀγαθαὶ δέν εἶχαν δοῦνα καὶ ἀρωματίζονται ἐξίνιτο ὑπὲρ ἄλλων. Ἐχοντο δὲ αὐτὰ καὶ καθουμένον καὶ εὐχαριστοῦν.

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερώς, πώς γίνεται το ζεύξιμον των βοδιών (ή του βοδιού, του αλόγου) εις το ξύλινον άροτρον. (Παραθέσατε, ει δυνατόν, και φωτογραφίαν). λεφ. ζεύ. βορ. εν. αναλυ. τι. μωτ. ελ. κάλ. ... προαίχ. εν. ... σ. η. κ. σ. α. ...

2) Πώς γίνεται το ζεύξιμον εις τὸ σιδηροῦν ἄροτρον. Περιγράφετε.
μεν... ἐν τῷ... σημείωσει...

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργανον· μέ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
Κά. σχοινίου. ἀρραβιδιὰ ἕναν. 57.4. ἐξέρετα τῶν βοδιῶν. ἡ αὐτοῦ
χαλινὸς τῶν ἀλόχων. καί. ἐλκυστὰ. 5. εὐ. τ. 75. ...

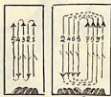

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργανο. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὥς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

ἡ πό. ἄλλων. ἐχί·νετο. κατ' εὐδ·ειαν. χρ·αμ·ρήν, διά ἄλλων.

Περὶ ἐπιθυμῶν ἐν τῶν. ἔγω. πρὸς. τὰ ἔγω. καὶ. ἀντιθέτως . . . . .

ἡ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε με το σημείον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργωματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λαορίδας (δηλ. σπορὴς ἢ σπορίης, ντάμις, στασιές, μεσδράδες κ.λ.π.); ¹ ~~ἔχεν~~ ^{ἐχεν} ~~ἔσται~~ ^{ἐσται} ~~σπέραις~~ ^{σπέραις}.....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρὶς (ἡ σποριά) ; με αὐλακιάν ; Ν.α.λ...α.λ.λ.
 με...α.α.λ...δ.α...βουή...ω.ω... ..

- 6) Πού υπάρχει ή συνήθεια να γίνεται ή σπορά του σίτου και άλλων δημητριακών μόνον με σκαπάνην, δηλ. να μη χρησιμοποιηθείται άροτρον ; βλ. τ. άσπυς. πλ. έχον. έλαφύχισαν. χωρη. και πετραί έλαι. κ. άροτρα ενδυναμώστες.....

- 7) Ποιοι τρόποι ή είδη όργώματος (άροτριάσεως) ήσαν έν χρήσει παλαιότερον (ή σήμερα). Δηλ. ή διάνοιξις τών αυλάκων μέ τό ύνι: καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ. .Τ.ό. πρῶτ.αν. .βαθιά...
μαί. τ.ό. δεύτερον. .πλα. χίως, αρνημένα. περ. σφαιρί
αί. τ.αν. η. καλλιφχαν. ξιαν. 0. ταν. ξίνιτο έν. ξίνιτο. καύχως.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. ....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Α.Ι.Α. ΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ ΕΧΙΝΟΝΤΟ.*

2. προπαρθεμικαστικά. ἀλέτρια. 3. τὸν. κάρτιον, ἔτερον. κόν. λαύνιον. καὶ δὲ ἐκὰς περίτου. τὸν. νοέμβριον κ. ...

Αυτὴν βριον, δὲ. αὐ. λατρίοντα. Τ. ἄ. προπαρθεμικαστικά ἀρχώματα. ἐχέοντο. κατὰ μέρη. ....

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπομνηστεύετε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω) *Ἐκκαλλιεργεῖτο τὸ ἔδαφος πρὸ κηπῶν καὶ τὴν ἡμέραν τῆς φυτεύσεως 2-3 φορές διὰ νὰ εὐστατοῦν οἱ ἔρποντες καὶ νὰ ἀσπαρασσῶνται τὸ χυμώδες καὶ χυμ. ψιλὰ τὰ χυμώδη τῶν καὶ εἶτα ἐφυτεύτο.*

3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰνάπαισιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν αὐτὰ ἢ ἄλλο δημητριακόν. ...

ἔν. 4. καὶ δύο. ἐπ. γ. ....

4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; *τὰ κηπευτὰ εἰς ἀνοιὰ ἐν ἑκτοῖ πῶν κηπευτικῶν οὐδ' ἐγίνοντο καὶ γίνοντα 3.*

5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ **ΔΙΣΑΚΙ** εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; **ΒΟΥΡΙΑ** κ. ἄ. ...

δὲ ἔρποντες. τράχου. δὲ καὶ ἄ. βρέχεται. ε. ἑπόμενος. ....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ. ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλει-
ψειδῃ σιδηρᾶν ράβδον, ἣ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον
τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *Μ. Τ. Δ. Ν. Π. Ε. Ι. Χ. Ε. Ρ. Ο. Τ. Ι. Ν. Ο. Ν.*

... τρέψον· καὶ ἐπὶ πλέου δι' ἐνόλ' ἡρικυκλίου...

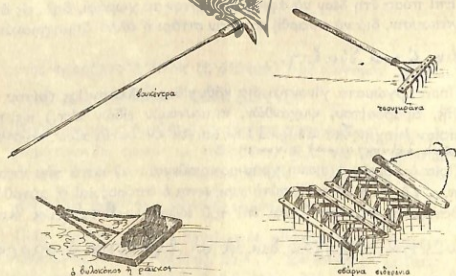
μαχηριδίου (σχήματος δρεσφάνου), π. 6 πρῶτον ἐλάττωτο...

4. KATADONITRILS.....

2) Γίνεται μετά τὸ ὄργανο ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); Ναι.....

3) 'Η σκαφή μερών τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδρα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1 - 3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Τὸ κέντρο τοῦ δῶματος ἀρχαῖον καὶ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου
τοῦ σῶματος ἐκείνου καὶ τοῦ ἐκείνου...

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κή-
που· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) Ζ.ό...
κοινὸν... ὁκαπῆτι... (τάπητα)... τὸ δ.π. ἀφ' οὗ... ἡ ἐκ τοῦ...
κατωτέρω... σχήματος:.....
.....

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν
Ζ.ό.ν... ἀκαλουθεῖ... καὶ... τοῦ... βοηθοῦ... ε...
"ὁ... ἄνθρωπος".....
.....

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σποράν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους. Ζ.ό.δ... τὰ... ἔχοντα... δένδρα... ἄλλα...
.....
.....

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφᾶς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. κατὰ... τὰ... εἰκοστὰ...
π.χ. ἡ... ἔχοντα... δένδρα...
.....
.....

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως. ὅπως... καὶ... γίνεται... εἰς... αὐλάκια...
.....
.....

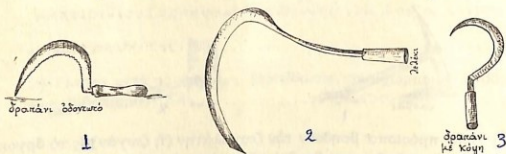
Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) Μὲ τὰ δρεπάνια.
 ἡ χρησιμότητά αὐτὰ ἐκ τῶν κατωτέρω εἰκονισθέντων
 τύπων. πρῶτον καὶ τὸ τρίτον, ὡς ἀκριβῶς.
 εἰκονίζονται, δηλ. καὶ ὀδοντωτὸν καὶ ῥέ. καὶ γι.

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
 ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περίγραψετε· ἐπίσης νὰ
 σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΕΛΦΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσες) ἐθερίζοντο
 (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν
 ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Ἐχρησιμοποίησε
 τὸ εἰκονισθέν ἐργαλεῖον, ὡς ἀκριβῶς ἔχει καὶ ὀνομάζεται
 «δρεπάνον» μέ ὁμαλὴν κόψιν.

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργα-
 λείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτήν). Διὰ πᾶ....
 διητηρικὰ. καὶ δρεπάνια καὶ ῥέ. ὁμαλὴν καὶ ῥέ.
 ὀδοντωτὴν. Διὰ τὰ εἰσινὰ ῥέ. ὁμαλὴν.
- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
 γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγγοτο;.....
 τὰ σιδηρᾶν. ῥέ. ῥέ. ἐλέγγοτο. καὶ πᾶ. ζύλινον....
 χέ. ῥέ.

- 5) Ποίος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπά-
νια κ.ἄ.) Ὁ Δεσμότης (Ὁ Δεσμοφύλαξ).....

6) Ὅτιο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμῃ) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσέως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) Μόνα. πόν. ἀδελφ. καὶ κατ' ἐπιταγὴν
Καρ. παύσ.

β. Ὁρισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σικάλις κλπ. Περὶ ὧν... 10. ἔφατα εἶπεν...

- 2) Οι στάχυες που έμεναν (ή μένουν) εις τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). ἀπ. ο. μ.

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ),
τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξίς,
πιάσματα, χερίς, χερόβολα) τῶν στοχῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ
τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδά-
φους τὰ δράγματα ; *ὄ. ὕδ. α. α. δ. ε. ς. τ. α. ι. . . . .*

- 4) Πώς τοποθετούνται τὰ δράγματα (οἱ χεῖρες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πίεσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶννται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς). Τ.Δ.Α.Α.Ε.Κ.Τ.Ε. Ε.Τ.Φ.

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. γ. λέγοντο. ἀγκαλιές.....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; Ἄνδρες καὶ.....
γυναῖκες τοῦ χωρίου καὶ πόλεως.....

- 2) Πῶς ἡμεῖβοντο οὗτοι μὲ ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ἐκκοπὴς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μὲ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). Μερομίσθιο καὶ..
ἐκ τοῦ εἴδους τ. γ. ἐργασίας καὶ ἢ ἀμοιβῆς.
2. ἐκ τ. ἀνδρ. καὶ γυν. ἀνὰ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ..
φαγητοῦ.....

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἐφέρον τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; Ὁ δὲ ἐν. ἐκ τῶν αὐτῶν.....

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; *Ναι...*

Ἐπερωτησάν. τὴν. Δευτέραν. καὶ. Τετάρτην.
.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. *Ἐπετραγουδοῦσαν....*

Κερπιτιῆς. φαντινὰδες.
.....
.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶσιμον. *Ὀρὸν. ἐν. τῶν. ἄλλων. χινημάτων.*

Ἐκ. τοῦ. πρώτου. συμμάχου. τοῦ. νέου. καρποῦ. ἔχιντο. καυλοῦρε. μέγιστον. καὶ. ἐπεφοδεύετο. ὑπὸ. τῆς. χυγκικῆς. εἰς. τὴν. θρόνον. τῶν. χωρῶν. καὶ. ὁνομα. ἐωχάνεν. ν.δ. γηλόν. περῶτες. νιρ. τ.δ. ἔπαρνε.
.....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *Τὴν. βρώτην. μετὰ.*

στ. β. ἡμέρας. τὸν. δ. σ. τ. π. καὶ. κεῖθεν. πῆν. ἔφορῆν. καὶ. μεδωομένην. τ.δ. δέσιμα. ἐγίνετο. πρὶν. ν.δ. ἢ. βραδυνὰ. ὥρα.δ.
.....

2) Πώς ἐγίνετο τὸ δερμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυν καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δερματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

ἄνθ. τοῦ... ἰδίον τοῦ δένοντα. τὰ δὲ μέγιστο. μετε-
 φέροντα. αἱ ἀγναθὲς καὶ ἰδένοντο. ὁ φόρος
 ἂν δ. καρπὸς ἦεν. φανερὰ καὶ ὁμοῦ. ἂν...
 ἀντιφάσιον... ἂν ἦτο. κοινὸς καὶ καχευμῶς.
 ἰδένοντο δὲ. μετὰ τοῦ. «λοῦρους». ὡς...
 ἐχίκαντο. μετὰ ἑκατοσὺν διαφόρων ἀντικειμένων
 φυσικῶν. (ἀσπίδων, θυγαριῶν, ροδῶν, φανερῶν)

3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνε-
κεντρῶνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα
δεμάτια συνεκεντρῶνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθεοῦντο ; .....

Ὁ τοιοῦτος οὖν εἰς τὸν ἄλλον ἀνὰ πατέρα
 διότι τόσα ἐφόρτεον. ὡς πρὸς τὸν, καὶ ἔπειτα
 ἀποβ. ἱερὸν ἀφ' ἑκείνου. βρεθόμενον. ἐπὶ τὴν ἑρμηνείαν
 καὶ ἐκκατάστατον. τὴν ἀφ' ἑκείνου. καὶ ἔτακτον. ἐπὶ-
 βαρύνον.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

1) 'Από πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον
 σας; Πρὶν ἀπὸ τὸ 1894 ὅπου εἶχον γενηθῇ οἱ
πληροφόριοδοται.

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. Ἰαννουάριον.
 καὶ... Φεβρουάριον. Ἀπρίλιον. Σεπτέμβριον
 καὶ Ὀκτωβρίον.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
 μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
 ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
 ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
 φωτογραφίαν. ε.η. ἐξαγωγή. ἐνί νί. π. ρ. ε. τ. α. τ. α. π. α. κ. ρ. ο. ν. ο.
 ὡς τὴν. εἰς ο. ν. τ. ο. ρ. ἐν. ο. ν. ο. εἰς τὴν. σ. ε. λ. ἰ. δ. α. 11.
 ἀρι. 2. 2.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
 χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανόν, τριφυλί, βίκον); Ἐάν
 ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
 κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. Μάϊον. Δι. α. ....
 ξηρῶν... χ. ἄρ. τ. ο. ν. , τ. α. . ε. η. ο. π. α. . ε. ν. ε. ρ. ἰ. τ. ο. ν. ο.
 ξη. τ. ὡ. ν. . χ. ἔρ. α. ν. . α. ἄρ. ὡ. ν. . καὶ . κα. σ. ἰ. ξηρῶν.
 ν. α. ν. τ. ο. . ἐ. ὡ. ἰ. τ. α. ὡ. ν. . καὶ . κα. τ. α. ὡ. ν. . ε. δ. ἐν. ο. ν. τ. ο.
 εἰς . α. ἄρ. α. τ. ἰ. α. . καὶ . κ. ε. π. ε. ρ. ε. ρ. ο. ν. τ. ο. . σ. τ. α. . ε. η. ἰ. π. ἰ.
 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
 σαν κ.ά.) Ἀπρίλιον. ἢ Μάϊον. ἢ Σεπτέμβριον ἢ Ὀκτωβρίον
 ἢ καὶ ἡ ἑξῆς ἡμέρα.
 (Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
 ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
 κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) .....

.....

.....

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἁλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. Μ. ἐχ. ρ. .

τὸ. 1956. . συνεκεντρώνοντο. εἰς. τὰ. ἀλώνια. ὅπου
ἐσχημάτιζον. τὰς. δεματιὰς. 2. Α. π. ο. τοῦ. 1956. καί
ἐντεῦθεν. συνεκεντρώνοντο. εἰς. τὴν. θέσιν. ὡς. ἐκ.
τῆς. βδομῆς. ἡμέρας. ἡμέρας. ἀλωνιστικῆς. μηχανῆς.

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεματία. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται : θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν ; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως ; Ὑπάρχει

ὁ. νο. μέ. τε. τ. ο. . ὅ. ἐν. ἁλ. ῶ. ν. . δε. μα. τ. ι. ὶ. α. . ἢ. το. .
π. α. ῶ. ἑ. τ. η. ς. . ὅ. ἑ. τε. τ. ο. . ὅ. ἐν. . κα. τ. η. ς. ἑ. ἑ. ν. ο. . τ. ρ. ὅ. π. ο. .

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἁλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἁλώνι ; Ἐφῃρ. χ. ρ. . ἐν. ἐκ. ἀδ. ε. ν. .

ἀλώνια. ....

.....

.....

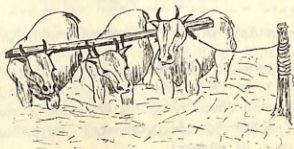
- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἁλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς ποίαν θέσιν ; . κα. τ. η. ς. ἑ. ἑ. τ. ο. . εἰς. θέ. σ. ι. ν. . εὐ. ἀ. ε. ρ. ο. ν. .

ε. ν. ἡ. ὁ. ν. ὶ. , δι. ἀ. . νο. ἰ. . ὁ. ὡ. ἀ. ρ. χ. η. . δι. ε. μ. ὁ. λ. υ. ν. ε. ἰ. . εἰς.
τὸ. ἁλ. ῶ. ν. ὡ. ρ. α. . ....

.....

καὶ ἐκκοπήσαντο. μέγα δὲ ἄλγος, τὰ δὲ ὑπάρχοντα
ἀπὸ τοῦτο εἶδος ἐκτινάσσοντο εἰς τὰ κλάσματα καὶ γινώσκον
πῶς ἄλγος καὶ ἐκκοπήσαντα ἀρξάντων.....

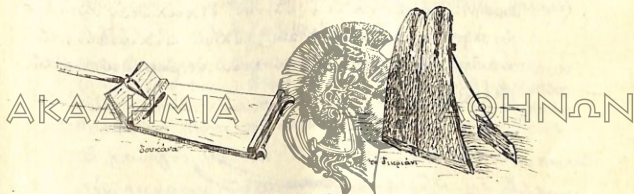
- α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἁλ-
ωνιοῦ ξύλου στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς,
στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ἄ.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἐρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα. 16...

[illegible]

- 20 —

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα) ἡ δὲ ἀρχὴ τοῦ
 ἔργου ἐστὶν ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ζυγοῦ ἐλαττον τὰ ἡμισφαίρια
 ὅποια προσέδουν μετὰ τοῦ ἐωλόμενου
 ὅθεν τοῦτο ὡς ἐν τῷ τῷ ἔργῳ ἐστὶν ἐν τῷ ἐωλόμενῳ
 ἐξ ἐκείνου ἐν τῷ ἔργῳ ἐστὶν ἐν τῷ ἐωλόμενῳ
 ἐν τῷ ἐωλόμενῳ, ὡς διὰ τὰ ἔργα καὶ ἀντὶ ἀλλοῦ
 ἐν τῷ ἐωλόμενῳ.

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
 χανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς
 ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
 ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
 σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται
 δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
 διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
 μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνια, δικριάνι,
 βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθήσεις
 διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
 ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
 ακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μετὰ ἀλωνι-
 στικὸν μηχανήμα ; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία,
 ρεβίθια κ.ἀ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνομένων καὶ
 περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων ; . . . . .

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

Ἀρχιεπιστ. τὴν. 2^{ην}. ἡ. 9-30'. ἐρμηνεύν. καὶ...
 ἐπὶ. τὴν. 6^{ην}. β. β. ἡ. 6-30'. ἐκτέλῃ. π. τ. ...
 Ἰερέων. καὶ. ἐκτελῇ. τὸν. ἡ. λ. ο. ....

- 12) Ποια άλλα άλωνιστικά εργαλεία είναι ἐν χρῆσει; (Εἰς τινας τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): Τ.ο. δι.χά.λι., ξύ.λι.αν., δι.χα.λω.πών., ἀπό.δρῶ.

[illegible]

AKA ΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

- 13) Κατά την διάρκεια του άλωνισμού ο γεωργός με το διστάλι ή το δικράνι, έρχομενος γύρω εις το άλώνι, ρίπτει έντός του κύκλου τόν όποιον διαγράφουν τά ζώα ή τό άλωνιστικό μηχανήμα τούς άκόπους στάχους ; Διακριτικά είναι τα ψευδά τρέφονται με άλωνι με διστάλι

καὶ... φέρει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοὺς ἀκόπως
στὰ χυρῶς καὶ τοὺς ἐπιγεωμένους στὰ πλάγια...

- 14) Ὅτι ἐν χρήσει εἰδικῆ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' ἐκέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

Υπάρχει μια βλάβος προς ταута, μακριά
και γλυκά.

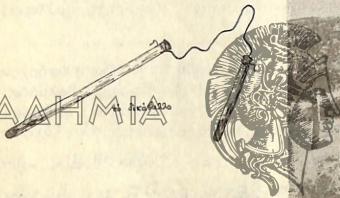

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου; (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.). *Κ. νείων. σ. καθαρόν. ἢ ἔρως. τ. 52. ἀνὰ 52. Κ. νείων. σ. α. ἀσπρικ. ἐγένετο... καὶ τὰ...*

αὐτὸ τὸ ἐχέδιον
ἐχρησίσθητο.

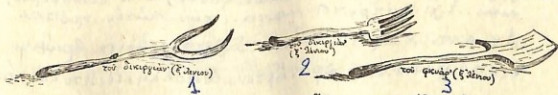
Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν; Ἐχίματω... Ὀλο... πτω... Ἰδιωτικῶν...
Μαλ... ἰόνων...

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλῶματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

πρὸς κοινὴν ἀρχήν. ἡ δὲ λίστα τοῦ ἡεροποιῶ
ἐκφράζει τὸν 10. δερῶτα. φόνον. εἰς. τὰ. σπᾶχ. εἰς.
ἁέν. ὡς. ἐλ. λαόν. εἰς. τὰ. εἰ. χυρά. ....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρήσις ἀλυσιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.
Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) "Εξέχεν τὸ πρῶτον χρήσιν
καὶ τὸ 1956, τὸ πρῶτον συνεταιριστικῶς....."

1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα· (ἐν Αἰτωλίᾳ: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα· πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην: θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, ἀλλαχοῦ: δικιργιάνι), καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. *Ἐλέγεται· ρ. α. λ. α. ρ. α. τ. ὡς το ρ. ε. . τ. α. . ρ. ι. ν. α. κ. ι. (ὡς τ. α. . δ. α. . ἔρι. α. . 2. . τ. ῥ. ι. . κ. α. τ. ὡς ἔρω. ἔμ. β. ν. α. ι.)*

- 25 -

- ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἐθιμον τοῦτο. Πρὶν ἀρχίσαι τὸ... λῖχνισμα τὸ μαχί ἐσωριάζεται μωμφοῦλῳ, δὲν ἐκαρφώνεται. δὲ. ἐπ' αὐτοῦ. κί. πο. τε. τρέ. ε. ὅταν δὴ μωμ. ἐτελείωνεν τὸ λῖχνισμα, τὸ καρφὸς ἐσωριάζεται εἰς στρόγγυλόν σωρόν, ἐσταυρωμένο. με. μάλινον. φυτῶν, ἐπυλασσέμενον τὸ μᾶχον ἡμεῖς ζωμῶν ἐδέρου εἰς τὴν κορυφὴν καὶ παρασπέρνῃ. ἐκαρφώνεται. πο. α. τυτάρ. μετὰ δ. τρυφῶν ἐλάτθανεν ὑπερὸν σὸ χέρι, τὸν βρῖσκει καὶ κρινόμεν. τοῦ. ἀλυνιστ. ἐπὶ δ. λ. εὐτά. δ. α. καὶ ἐπὶ τῇ θύμῃ ὁ θεὸς τὸν καρπὸ καὶ μετὰ ἐσθικισαν.
- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φυτῶρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.. κατ' ἀρχαί. με. θρινάκι.. καὶ. τε. λευταῖα. με. ρ. τυτάρι, ἀμφότερα. β. δ. δ. ι. να. τὸ. θρινάκι. ἦ. τα. ὡς. τὸ. παρακάτω. σχῆμα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνέμιζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ; καὶ... οἱ... ἀνδρεῖ. καὶ... οἱ. γυναῖκα. ἐλῖχνω... λῖχνιστῆς... ἐπ' ἀμοιβῇ... δ. α. ἡ. ρ. χ. ο. ν. ....
- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λῖχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεῦτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σίτος κλπ ; ἔχοντο κόντυλα, τὰ ὅποια εὐνεμέντρωναν ἐλὸς. ὅ. δ. α. τὰ. λῖχνιστῆς. καὶ. τὸ. τέλει. τὸ. ἔλυνισμα τῆς περιόδου ἐλυνίζοντο, ἀνὲν βωλοσύρου, καὶ... ἐλῖχνιστοντα. κατὰ. τὸν. αὐτόν. τρόπον.
- Ἄν. στέν. καρφὸς. αὐτόν. δ. οὐκ ἔχον. ὁλῖρι. βρῖσκει. ἐκρηθιμοφωέτο. ὡρὸς ἔχον. ἀπολλή, ἐδίδετο εἰς κῆτε.
- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο Ἀ.ἐν. ἔχεν. Ἰδιαιτέρην. θμορφοτάτην το. ἀλψ-
 νίστοι τοῦτο. Ἐξέοντο κατ' αὐτο 2 3 4 καὶ 5 ἄρ.
 .ψδ. ἐξήλ. ?φ. σχηματίζ. 2 τ. μ. ε. ε. χ. σινί. . μ. ι. α. ἄλυσ. α.
 . αὐτ. . ἐπ. ἐρ. κ. α. τ. ο. . ἀμ. α. . τ. ο. μ. . ἐν. α. . λα. μ. δ. ν. . α. τ. α.
 Ἀ. δ. δ. α. . δ. ι. α. . κ. α. . ε. μ. ζ. κ. ρ. α. τ. ο. ὑ. τ. α. . φ. ε. π. α. ρ. ὁ. . τ. α. ν. . π. α. ὁ. ὡ. α. .

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ά.) ; ἔχ. ι.
 ν. ε. τ. ο. . δ. ι. α. . . σ. α. ρ. ὠ. θ. ρ. ο. . μ. α. τ. α. σ. η. μ. α. τ. ὑ. φ. ἔν. α. .
 ὡ. α. ὁ. . θ. μ. α. ρ. ι. ο. ὡ. . καὶ . . δ. π. ὁ. . μ. ι. α. ὡ. . χ. μ. ν. α. κ. ὡ. . καὶ
 μ. α. ὡ. . ὡ. λ. η. ν. . κ. ἦ. ν. . δι. ἄ. ρ. μ. ε. ι. α. ν. . τ. α. ὡ. . λ. ι. χ. ν. ἰ. σ. ρ. α. τ. α. ι.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

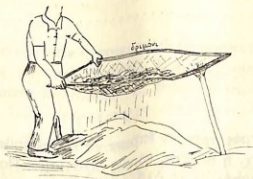
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινο σαλίο δερμάτινο

κόσκινο ἢ ἀνέμιστρο

δριμόνι

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινο τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) *Ἰ.Θ.Χ.Π.Ε.Ι.Μ.Ο.Δ.Α.Ε.Τ.Ω.*

*ἑοῖ.ε.π.δ. καὶ... δ... β.δ.λ.δ.ε.π.α.ε. (κ.δ.ε.κ.ιν.ο.ν. σ.τ.ρ.α.ρ.ι-
... λ.δ.ν. ... κ.α. ... τ.π.λ.κ.ιν.ο.ν. ... α.δ.α.τ.ο.ν. ... μ.έ. ... ρ.ε.φ.ά.λ.α.ς...
... ἁ.π.ά.λ., ὡ.λ. τ.δ. ... χ.δ.ν.δ.ρ.ο.ι. ... τ.ω.ν. δ.α.μ.τ.έ.λ.ω.ν. (π.κ.ε.α.ς.)
... π.γ.δ. ... χ.μ.ε.δ.ς. ....*

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἄνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ; *Ἰ.Θ.Χ.Π.Ε.Ι.Μ.Ο.Δ.Α.Ε.Τ.Ω.* *Π.τ.ρ.ι.ε.τ.*

*χ.ρ.ε.δ.κ.η. π.α.ν.τ.ρ. ... ε.λ. ... τ.η.ν. ... α.δ.α.τ.ο.ν. ... λ. ... ε.φ.α.λ.α.ς
... τ.ο.ν. ... λ.ι.χ.ν.ι.σ.μ.α.τ.ι. ... α.μ.ι. ... ε.λ. ... τ.δ. ... ε.λ.ν.ω. ... ρ.ε.δ.ς. ... τ.η.
... ε.ε.λ.ί.δ.α.ς ... ε.δ.ε. ...*

- 8) Ἀλλὰ εἴ τιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. *Ἰ.Θ.Χ.Π.Ε.Ι.Μ.Ο.Δ.Α.Ε.Τ.Ω.*

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἁλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκατίσμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἁλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἰπραξίν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; *Εἰς τὰς οἰκίας καὶ ἐπὶ
δωματίω μαγαζιμένω καὶ χυρᾶνες...*

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τούτων καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

*Ἄλλοι ἐκκρίνον διαλογὴν αὐτῶν τὸ ἀλώνει συλλέ-
χοντες πρὸς τὸν σπῆρον τὸν εὐρισκόμενον ὡρῶς
καὶ βόρειον κέρρι, τῶν εὐραῶν καὶ δὲ ἐν ἀντίθετῳ
κέρρι δ' αὖτ' ὑσπερὶ τοῦ ἰσχυροτέρου (ἀμεινότερου)
καρπῶν. Ἄλλοι δὲ ἐκκρίνον καὶ λοχίον, ἀλλὰ ἐπαίρουσι
ὡς τὴν τύχην καὶ ἐπιμεν.*

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Ὁχι...

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς τοῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτῃ Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

*Ἀναβον... φωνιὰ... φόνος... κάψιμο... τοῦ Ἰούδα...
καὶ περὶ ὥραν... ἰσχυροτέρην... τὴν ὥραν... τῇ
ἐκκινήσει... εἰς... διὰ τὴν ἐκκρίσιν...*

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; ...

*Μετὰ τὴν... ὥρα... ἰσχυροτέρην...
ἐν... αὐτῇ... ἐκκρίσιν... οἰκίαν...*

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

Ἰέν.. ἡ νύκτωρ ποιοῦσι αὐταὶ τὴν γράφειν.....

- 4) Καίονται (ἢ ἑκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .Νομί.. κατεσκευάσ.

Σεπο.. ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα.. κ.ε. γύλα.. μαλ..
μαλ.. ἐνδύματα.....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

APΘOM. ΔΙΚ. 12

*Agro. 1974.

10. 444 3 70

εἰς Ἀθήνας

Διευκρινίζομεν ὅτι αἱ σημειώσεις ἐγράφοντο ὡς ἀκριβῶς ὥμιλει ὁ ἐξεταζόμενος πληροφοριοδότης καὶ κατὰ προσέγγισιν εἰς τὸ τοπικὸν λεξιλόγιον, διὸ καὶ παρατηροῦνται ἀναχρονισμοὶ καὶ τινες ἀσυνταξίαι. Συναποστέλλομεν ἐπίσης καὶ ὀλίγα σχεδιαγράμματα πρὸ χειρα, δι' ἐκεῖνα τ' ἀντικείμενα, τὰ ὅποια δὲν διευκρινίζομεν μὲ τὰ ὑπάρχοντα σχήματα ἐν τῷ ἐτηματολογίῳ. Δυστυχῶς δὲ οὐ σώζονται εἰς ἀκεραίαν κατὰστασιν ὠρισμένα παλαιὰ γεωργικὰ ἔργα-λεῖα καὶ σκευή, διὰ τὰ φωτογραφίσωμεν. —

0

Διευτῆς τοῦ Σχολείου

ΣΕΣ ΑΥΔΕΥΣ
Ιωάννης Στεφανάκης

1. Περιγραφή του γεωργικού βίου

Α. Σπορά.

Όταν δέλαμεν να σπείρουμε δημητριακά, εξαγορεύσαμε τα χωράρια δύο φορές. Τόν Μάρτιον καί τόν Ιούνιον καί ύστερα τὰ σπέρναμεν τόν Ιουλίωβη ή τόν Νοέμβριον ή τόν Δεκέμβριον. Το χωράρι δέν τό βωδικοποιήσαμεν.

Όταν δέλαμεν να σπείρουμε ή να φυτεύσωμεν κηπευτικά εξαγορεύσαμεν πάλι μία-δύο φορές τούι κήπου, όταν τούς βρείκαμεν στεγνούς, καί τούς βωδικοποιήσαμεν καθε φορά για να γίνει φιλό τό χώμα. Το σπόρο των δημητριακών τόν βάγαμε σε ένα ακαδημαϊκό χέλιον. Βούρην καί τόν αιώ προβιά τράχον για να μην φερνά τό νερό. Μερικοί τήν λέγανε καί "σποροβούρην".

Λιωάσματα δέν είχαμε τότε, αλλά ούτε κοπριά βάγαμε, γιατί τήν ωφείλαμε στις έλιές καί στοίς κήπου. Μόνο πού καίγαμε σάκνω στο χωράρι τὰ "φρύγανα" καί τὰ "τσάφανα" καί είχε. καί τὰ καίγαμε ένα, δύο ή καί τρία ευνιχή έτη πού τὰ είχαμε έσπορα (άφρανάπαις) καί έτσι τό χώμα ήτανε μαύρο σχεδόν, όταν τό σπέρναμεν.

Ήσπέρναμεν σπήδως καί ανοιγοχώρα καί τίς "χαλέπεις", γιατί έδώ οι έλιές καί είναι σιμά φυτευμένες καί δέν είνιτο ο καρπός. Πολλοί τίς έσπέρναν κι αυτές αλλά μέ όσπρια. Σε μερική ανοιγοχώρα είχαμε πού σπιτάκια καί μένιχε κι έτσι, γιατί ήτανε "φατάρια" να "κονβαζοῦμε" κάθε μία κι' άλλη (κάθε μέρος) τόσα "κονζούκουτα" (δηλ.

βόδια, έλιετα, σπόρους, σκαλίζου κ.λ.π.)

Παιλαιότερα έχρησιμευοιούσαμε βόδια για τó χωράρι
και τó ζεύαμε δυό-δυό. Τους βάταμε τόν ζυγό,
ωπó ήτανε δυό λοχιών. Ο ένας ήτανε μέ "μάγκουρα"
δηλαδή δυό ζύλα μέ κεφαλή στο πάνω μέρος, περνούσαν
ζπό δύο ζπές τού ζυγού κι έβαζαν ανάμεσά τους τόν
λακμό του βουχιού και έδένοντο άνω κάτω μέ σχοινί.
Ο άλλος ήτανε μέ τά "ζεύλα". Αλλάχ ήνα κομμάτι
χλωρό ζύλο βείβαινε και τó "χυρίζαμε" στις φλόγες
ρωτιάς και τó κονδουρώναμε και τó περνούσαμε κάτω
άπό τόν λακμό του βουχιού και έφερνούσε άνω τίς
κρύπες του ζυγού και άνω πάνω του άνοίγαμε
δυό τρύπες "ωάντα κι άλλή" και έφερνούσαμε ένα είδηρο
μέ "όχιμαλά" άνω ζπου περνούσανε τά "λουρα". Τά
λουρα άλλι ήτανε σιδερένια ήτανε μία "μισοκουλούρα" (ή
ήμικυκλή), ωπó είχε στα άκρα χάντζους στους οποίους
φερνούσαμε δυό στενάρια και κουλούρε. Αύτές άλλι τίς
κουλούρες τίς φερνούσαμε σέ μία άλλη "μισοκουλούρα"
μέ χάντζους χυριτούς, ωπó είχε στή μέση μία δελιά
ωπó φερνούσαμε άνω ατή τόν "καθρό" (ένα είδηρο μέ
κωαθένα τά δυό του άκρα σκερρόπως) και "κετίζαμε" (ένωναν)
τά λούρα με τ' άλλέτρι.

Τό άλλέτρι μας στήν άρχή και μέχρι τó 1935 ήταν
τό ζύλινο και άυστελετό άνω τó έταβάρι, τήν "όχη"
"τό ωσάρι", τή "σπύδη" και τίς σπήνες. Μπροστά στο πόδι
έκαρπώνανε τó όγι. Τό κάναμε τó ζυλάλετρο μέ πλατα-
νένιο ζύλο. Στό χωριό μας ήτανε ένας ωπó τά πελεκού
και τότε λέχαμε "έλιετρα". Αλλά άπό τó 1935

ἔφερεν ἓως σιδεράλετρο δίετρο, καὶ αὐτό δὲν
"ἐοίχενε" ὡρὰ μόνον στοὶ "ῥαχί" χωράφια. Μετὰ
ἔφραν στοὶ ἴδιο χρόνῳ καὶ μονόετρο. Σιγά-σιγά
ὕστερα ὠήραμε ὅλοι "σιδεράλετρα".

Στὸ ζυγάλετρο ἡ ὄρεα ἐκίνητο ἀπὸ ἐνὶ διαλλετῶ
τὴν ἐχθρὰ ζῦλο. Δηλαδή ἦτανε διχαλωτὸν στὸ πάνω
μέρος μὲ τὸ ἓνα μέρος τοῦ διχάλου χονδρὸν ἴσα-ἴσα
νὰ ὠιάνηται μὲ τὸ χέρι "βοήλια" καὶ τὸ ἄλλο ἐκέρχον τοῦ
διχάλου λεωτὸν, ὡς τὸ δαυτυλὸν καὶ. Μετὰ δ' ἀλπερεὺς
ἀνέβη φωτιὰ καὶ "ἐρύριζε" τὸ μέρος τοῦ διχάου,
ποὺ ἦτανε χονδρὸ, ὡρὰ τὰ ἔξω καὶ ἔκανε τὸ μέρος
ὡπὶ ὠιάνηται τὴν ὄρεα. Τὸ ἄλλο τὸ ῥύριζε ὡρὰ τὰ
μέρος καὶ τὸ ἔκανε "χονδρὸν" γιὰ νὰ ὠερνὰ ὁ "ζεύγῃ"
βοήλια. Μὰ ἐπειδὴ αὐτὴ ὄρεα ἦτανε ἡ "ῥαχί" καὶ
δὲν θρίεματε τέτοια ζῦλο, θρίεματε ἓνα ἄλλο ἵππετό
(εἴγιο) καὶ τοῦ ἀνοίχαμε τὰ ῥα στοὶ πάνω μέρος καὶ μετὰ
ὠελεμούσαμε ἓνα κομμάτι ζῦλο καὶ τὸ ἔζαμε καὶ
τὸ μηρουώνημε "ὠάντα κι ἄλλη" (ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο
μέρος).

Γιὰ νὰ "λαλοῦμε" τὰ "βοήλια" εἶχαμε μετὰ βουμέντρα
ὡπὶ εἶχεν στήν ἄκρη ἓνα καρρὶ καὶ "ἐτοιμώναμε" τὰ γῶα.
Στὴν ἄλλη ἄκρη εἶχεν ἓνα σιδερένιο "κατοσόνι" καὶ ἐπο-
δρίεματε τ' ὠλέτρι ἀπὸ τὰ χῶματα καὶ τ' ὠλέτρι.

Γιὰ νὰ "ῥεραμετίζαμε" (= ἐπιδιορθώματε) τὰ ζυγάλετρα εἶχαμε
ἓνα σκεῶνρι, ἓνα σάραμα (εἰσέρε πριόνι), ἓνα ἀρίδι καὶ ἓνα
ζυγοῦρα (= χιμα).

Τὸ χωράφι τὸ κάναμε, ἄλλοι ἀπὸ τὴν ἄκρη καὶ με-
ῖς αὐλακίαι ὠάν-ὠάτω καὶ ἄλλοι "ῥίρου-ῥίρου" (= πε-
ριφερακίως) ἀπὸ τὴν "ὄζω" (= ἔξω) ὠάντα καὶ τελειώναμε

στή μέση και ἄλλοι αὖτος τὴν μέσην ἐπεκρίνωσαν
στὶς ἄκρες. Αὐτὸ ἐγένετο συνήθως μετὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ
περίεργου Παυλοῦ. Μὲ τὰ ζυλάδετρα ἐκινῶταν
μέ αὐλακίαις πᾶνω-κάτω.

κατὰ τὴν ὥρα τοῦ ζευχαρίσματος ἔλεγα: "ἔσω"
γιὰ νὰ γυρίσῃ τὸ ζῶο στὴν "τρέτ" (ἴσια) αὐλακίᾳ.
"Ἄνω κῶ" γιὰ νὰ ἔλθῃ τὸ ζῶο λίγα ἀνωάνω. "Παραβόλι"
ὅταν ἔλθῃ τὸ ζῶον νὰ περῇ ἀπὸ ἐπὶ πύλας
ἐνὰ ἐνδρό (δηλ. πρὸς παράμακρον ἀντικειμένου πύλου). "Ἐλα αὐτὴ"
ὡς τὸ λέγαμε γιὰ νὰ ξεκινήσουν τὰ ζῶα ἔπειτα ἀπὸ
λίγη ζεμύραει (ἐνέπνευσι).

Ἀργότερα ἀρχίσαμε νὰ ζευχαρίζουμε (ἐρχώμαστε) μέ ἕνα ἢ
καὶ δύο ἄλλα. Τὸ ζεμάει δὲ μέ διαφορετικὸ τρόπο ἀπὸ
τὰ βόδια. "Ὅταν ζευχαρίζαι μέ ἕνα ἄλλο ἢ ἡμίονο, τὸ
βάζουμε στὴν ἀκροὶν τὴν κορυφὰ. Ἄλλο ἢ τὰ σκευοπαίοντα
δαυτιζομένης κορυφὰς δεικνύται, χερίσμεν μέσα μέ γρηὺς χρόνῳ
ἢ τρεῖς ζῶα. Στὸ αὐτὸ ἔγωγε ἀποκρεστικὸ μέρος εἶχε σίδερον
στὸ ἴδιον σχῆμα πού εἶχον δύο χάντροις ὡς τοὺς δασίους
δένειν τὸ σχοινί. Ὁ δασίος αὐτὸ πιρνῶντι ἀπὸ τὸ σαρμάρι
πού ἦταν στὴν μέση τῆς ράχης τοῦ ζῶου. Αὐτὸ κατεκινώ-
τετο ἀπὸ δέντρο καὶ εἶχον εἰς τὶς δύο ἄκρας ὅπεις γιὰ νὰ
σπῶνται τὸ σχοινί καὶ ἔλθῃ. Τὸ σχοινί αὐτὸ προχωροῦ καὶ
βῆναι εἰς τὸ "κοσολόφυλο", τὸ ὁποῖον ἦτο ἐκ γύλου ὡς
ἐπὶ δύο των ἄκρας εἶχε σφραγίσμεν δύο σιδερεῖς θηλίδες
οἷς ὁποῖαι ἐδένετο τὸ σχοινί. Εἶχεν δὲ ἐνὶ μέσῳ
μέσον του τὸ κοσολόφυλο ἑτέρα σιδερεῖα θηλὴ ἢ ὁποῖα
ἐσπῶνται στὸ ἐξέμελλον (ἐκάντων) τοῦ ἀλτερίου (αἰθιρού)
καὶ ἐκέρτετο τὸ ἀλτερι.

Μὲ τὸν ἴδιον τρόπο ἐξεύραμε καὶ τὰ δύο βουλάκια
(ἐμήκους) μὰ μέ μίαν διαφορὰ. Εἶχαμε ἐνὰ τρίτο "κοσ."

τό ποῖον ἔκρινε τὰ δύο ἄλλα κορολόγια τῶν
μουλαριῶν μέ τό ἀλέτρι, μέ τή δεινὰ θηλίά αὐ-
εῖχε μι αὐτό στη μέση του, ὅπου ὁ καθρός ἔμπαινε
πό κλέπει καί στη θηλίά τοῦ τρίτου κορολόγιου.
Ἀκόμη ἐδέναρε τὰ δύο μουλάρια ἀπὸ τό "καθίστη"
(εἶδος διερρέτινον παρόμοιον τοῦ χαλινού) μ' ἓνα σχοινί
ποῦ φερνοῦσε ἀπὸ τὸν χάντζο τῆς ἔχιδης καί τό
λέγαρε "ζεύγη". Τό ἴδιο σχοινί εἶχαρε καί στο ζεύγη
τῶν βουγιῶν, μόνο πού τοῖς τό δένανε αὐτῶν
ἀπὸ τό κίρατό τοῦ.

Ἀρχότερα ἐμάγαρε μέ ἀλλαγή στο σωματεῖ
τοῦ. Βάγαρε ἑῶν ἀπὸ τό δέμα του, φέροντες
την, μέ σιδερένια φέλλα, ἡ ὅποια εἶχε δύο χάντζο
σφιδόν κουλουριῶν (εἰς τοῖς) ἀπὸ τοῦ ὁποῖου
ἀφαινοῦν ἐξεύτη.

Πρῶτὸ νά ἀρχίσωμεν τὴ σπορὰ κάναρε τὸν σταυρότε
καί "κόβαρε" σπορὰ ἀπὸ τὴν ἐχαράσαρε μέ λουρίτ
χωρὰν ἀλάτους σερπίνου 4 μέτρα καί ἀπὸ ἕκαστ
τοῦ χωρὰν. Τὴν σπέρναρε αὐτὴ καί μετὰ τὴν σπέρ-
νισαρε. Ἀπὸ τελείωνε ἐχαράσαρε ἄλλῃ. Τό βρώδυ, ἂν
δὲν "προσταίναρε" νά κάμει μερὰ καί κάναρε μικρὰ
σπορὰ. Τὴν χαράσαρε δὲ τίς σπορὰ μέ τὴ "καλίδά"
τὴν ὁποῖαν εἶχαρε πάντα μαζί μας, γιὰ νά δωδο-
ποιε καί νά ἀνάπτει τοῖς χύρους καί τίς "κατο-
τοπιές" ποῖ δὲν ὠήχαιναν ἐκεί τὰ γῆνα.

Λιωάσματα στη σπορὰ ἐχρησιμοποιεῖαρε μετὰ
τὸ 1912 τό λεχόμενον "χουανό τοῦ περὸ".

Ἀκόμη τὰ χωρὰν ποῖ σπέρναρε πέτοι φερνοῦσαν δύο-τρεῖς
πρόνια νά τό ξανακρίνει, ἂν εἶχαρε ἄλλα "ξικοκρίνα"
χωρὰν γιὰ σπορὰ ἢ ἐκκατῶναρε (ἐκκατῶναρε) ἄλλωνων.

β'. Τὸ θέρισμα.

Τὸ θέρισμα ἀρχίζαρε ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ βουνίου συνήθως καὶ ἐβαστούσε μέχρι ἕνα μῆνα περίπου, γιὰ ὅσους εἶχεν πολλὰ σφαγὰ.

Ἦχινετο μὲ τὰ δρεβάνια, τὰ ὁποῖα ἦταν μὲ ὀδοντωτὴ κόγι ἢ μὲ πέτα καὶ γύλινο χέρι. Τὰ ἀγκράζαμε ἀπὸ τοὺς "δερμητζῆδες" (εὐδηπουρχοὺς) καὶ ἐκείνοι τοὺς βάταμε τὸ χέρι.

Ὅταν ὀρῶς τὸ σφαγτὸ ἦταν καχευτικὸ (ἐπικρὸς ἐκδύσας) κοντὸ κυρίως μὲ ὡς δύο ἐπιδαμῆς) τὸ θέριζαμε μὲ τὸ χέρι καὶ. Οἱ γυναῖκες, καὶ ἔχον λιωτότερα χέρια φεροῦσαν μὲ ὡχρὰ καλὴν στὸ χέρι γιὰ νὰ μὴν τοῦ κόβῃ τὸ σφαγτὸ ὅταν θέριζαν μὲ τὰ χέρια.

Τὸν θυμίσαντο μαρτὸ τὸν κάναρ (ἐκπαιδευτικὸς) καὶ μετὰ τίς ἐξέναντο αἱ ἀμῆματα. Τὰ σταχὰ καὶ ὡχρὰ καὶ ὡρὸς τὸ ἴδιο μέρος, ὅταν ἦταν μαρτὸ καὶ ὡρὸς τὸ σφαγτὸ, ὅταν ἦταν κοντὸ ἐβάζαμε μὲ ἀγκράζι ἀπὸ τὴ μιά μεριά καὶ μιά ἀπὸ τὴν ἄλλη καὶ κόβαντε τὸ δερμάτι, τὸ ὁποῖον ἐξέναντε μὲ τοὺς "λούρους" (ἐαυτοὶ ἔχινοντο ἀπὸ δύο μαυριῆς χλωρῆς θέρχεις καὶ τίς ἐξέναν μετὰ τὴν ἀπὸ τὰ φουντωτὰ ἄκρα καὶ ἐστρέβοντο στὰ ἄκρα νὰ λυγίσουν).

Μετὰ τὰ τοσοδετούσαμε τέσσερα-τέσσερα, ὅπου ἀποστελοῦσαν ἕνα φορτίο.

Αὐτὸ καὶ ἔμεινεν στὸ χωριὶ περὶ 10 ἕως 15 ἐκατοστὰ στὸ ἔτος ἐλθόντο "ἀπουλάρο" καὶ τὸ ἔτρωγαν τὰ "χονδρὰ γῶα" κατὰ τὸ καλοκαίρι. Ὅσο ἔμεινεν ἐκείνο κατὰ μετὰ ἄλλα "φρίγανα" καὶ κρεατὰ καὶ ἔχινετο λίθασμα. Κατὰ τὸ θέρισμα ἐτραχοδούετο "παντινάει"

Κενταύρις ἢ διδύροα ῥιγίτινα τραγούδια.

Γ. Ἐὐ αἰώνισμα

Μετά τὸ δέρισμα ἄρχιζε τὸ κουβάλημα τῶν δερ-
σιῶν στὸ αἰῶνι καὶ ἐκκηρατίζοντο οἱ "δερμινεῖ".
Τὰ αἰώνια ἦταν τὰ περισσότερα "χυματάλωνα".

Πολλοὶ εἶχαν δύο καὶ τρία αἰώνια εἰς διάφορα
μέρη γιὰ νὰ διευκολύνωνται καλύτερα. Διό-τρεῖς
ἡμέρει ὅρην ἀρχίσει τὸ αἰώνισμα ἐτοιμάσαμε τὰ
αἰώνια. Δηλαδή τοὺς κόβαμε τὰ χάρτα σοῦ εἶχαν
καὶ "ἐρράσαμε" (ἐκλείναμε) τὶς "τρῦπες" ποὺ εἶχαν
δημιουργηθῇ με' χῆμα, κόκκινο συνήθως, μαχαφμένον κατ'
μέ' ἄχυρα. Μετὰ ὅλο τὸν πάτο τοῦ αἰωνίου τὸν τρίβαμε
μέ' "βουτσῶ" - βούχλαδινὴ καρέκλα.

Ἐπίσης καὶ στὸ ἡλασμάκι (ἐπὶ πέτρινα) ἐκάνουμε με'
ἐπὶ μὲν ἄσπρον ἦταν ἀνάγκη.

Τὸ αἰώνισμα ἄρχιζε κυρίως δευτέρᾳ μέρᾳ ἢ
Τετάρτῃ καὶ κατὰ μέρος ἄλλῃ μέρᾳ.

Ἢ ὥρα δὲ καὶ ἄρχιζεν τὸ αἰώνισμα ἦτο ἡ 9 ἢ 9.30'
τὸ πρωῒ γιὰ νὰ "πυρώσῃ" λίγο ὁ καρπὸς στὸ
αἰῶνι ἀπὸ τὸν ἥλιο. Τὸ βράδυ σταματοῦσε κατ'
τὶς 6 ἢ 6.30'. Τὰ δερμάτια ἐλόντο καὶ ἐποποδεύοντο
χῆμα-χῆμα στὸ αἰῶνι καὶ ἐσέρναμε με' τὸ "δixάι"
ἢ τὸ ξέλινο δρυῖνι λίγο-λίγο πόν καρπὸ καὶ τὸν
σηχάναμε ἐκτὶ σοῦ με' φαίνονταν τὸ ὠρῶτο στρώμα
αἰωνομένο.

Πρῶτος αἰώννευε ἐμεῖς σοῦ δὲν εἶχε καρπὸ καὶ
ἔχε ἀνάγκη ἀπὸ φυκί, ἀσκέτως ἂν εἶχε ἢ ἔχι ἄσο-
δερίσει ὅλο του τὸν καρπὸ. Ὅταν αἰωνίζαμε
σὲ "ὀυμνισακὰ" αἰώνια ἢ σὲ κοινὰ ἀκαλουδαίσαμε
βουγιή σειρά. Δηλαδή ὅποιος "ἀουδέρει" πρῶτος ἔκαν

ἄρχῃ στὸ ἀλώνισμα. Ποτέ δὲν ἀλωνέγαμε εἰς
ἀλώνια νὰ ἰσχυρώμετε ἀλωνευτικά.

Τὸ ἀλώνισμα στὴν ἀρχὴ ἐγίνετο μὲ βόδια καὶ
ὄνους παρὰ φορὰ ματὶ καὶ χωρὶς βωλόετρο.

"Ἐδενον μὲ τὸ σχοινίον τὸ ἓν γῶν μὲ τὸ ἄλλο μὲ
τὴ "θελιά" ἀπὸ τὸν λαμό ἢ τὸ κέρατο καὶ ἐρίετο
ἢ "θελιά" μὲ τὸ σχοινίον εἰς ἀλυσίδα χωρὶς νὰ εἴχη
τὸ γῶν καὶ τὸ ἔσφρον ἢ τὸ "λαλοῦσαν" (εἰς ἐκτετακτὴν
ἀπόστασιν χωρὶς εἰσὶν ἡμετέρας). Ἐνταῦθα μόνον ἀπὸ τοῦ χωρίου
εἶχεν στήσιν στὸ κέντρον τοῦ ἀλωνιοῦ ἓνα στύλον καὶ
προσέδεθεν ἐκεῖ τὸ σχοινίον τοῦ γῶν καὶ ἐκρίετο
μόνο του. Αὐτὸς ὅμως εἶχε βαλίστρον δεμένον εἰς τὸ γῶν
ὡς ἦτο ἄλλο καὶ ὡς καὶ εἰς βωλόετρο μὲ πύργον
μέχρι 50 ὀκτώδεκα καὶ ἥρκετο μόνο του τὸ γῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΕΛΦΙΝΑ
στὴν ἀρχὴν τοῦ ἀλωνισμοῦ ἡμετέρας εἶχε καὶ ἓνα ἐστῆμα
καρποῦ ἐλέγονταν κ. δούλα.

Τὸ ζέψιμο τῶν γῶν εἰς τὸν βωλόετρον ἐγίνετο
ὡς ἀκριβῶς κατὰ τὸ ζευχίρισμα (εἰς ὄρχητρον) μόνο
ὡς τὴν ἀντὶ νὰ εἰσέρχονται τὰ ἀλῆτρα εἰσέρχονται τὸν
βωλόετρον, τὸν ὅποιον ἔδεναμεν εἰς λαῶν μὲ
ἓνα χονδρὸ σχοινίον ὡς καὶ ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ
ὡς εἶχεν αὐτοὶ συνήθειαν δύο ἢ καὶ φορὰ καὶ καὶ
ἦν ὁ βωλόετρος ἦτο μονόφυλλος.

Πρὶν ἀπορρώσκειν βωλοσύρου τοὺς κατασκευάσαν-
τες ἡμεῖς ἔδω. Παίρναμε μὲ ἢ δύο σάχιαι σάνιδες
ὡς τις ἐνώναμε εἰς τὴν μέση (μὲ μικρὰ σάνιδες) καὶ κίον
τοὺς τοσοδετοῖαμε τέσσαρις ῥόδες. Τὶς ῥόδες αὐτὲς
ἐνώναμε περὶ τοὺς ἀσὸς γύρω ἀπὸ τὸν καὶ ὡς
τοὺς παρῆναμε ὡς καὶ ὡς καὶ τὸν μολύβινον (καλὸν)
Αὐτὸς-δύο ῥόδες μετὰ τὶς περῆναμε εἰς ἓνα σιδερένιον

ραβδί ή γύλινο χερό (ξύλο άχρηστικό ή τι δένος). Πάνω στις τίσσες αυτές ρόδες στερεώνανε μετά τις σανίδες και πάνω στις σανίδες κάνανε με γύλα με κρέμα χαμηλή για να κλέβεται αυτός που "αχλουσέ" (εδουλούσε) τα γύα κατὰ τὸ ἑλωνισμα.

Αργότερα παρατήσαμε αὐτοὺς τοὺς βωλοσύρους και θροάσαμε ἄλλους και εἶχαν κῆτω τους ἄλλοι κορτερές γάρες (πριόνια) και ἄλλοι κορτερά πέτρινα "νύχια". Εἶχανεν ἀνίκη και κερμά "βαλιονέλαδα" για να φασευόταν "ἐν προφάνει" τὴν κορρά των γύων για να κλέβεται στο "ἑλωνισμό".

Τὸ ἑλωνισμα ἄρχισεν μετὰ τὸ θέρμα και ἐτεχνόκην ἀρχὴς Αὐγούστου.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς "ἐσπανίζαμε" πολλὰ πράγματα στὰ χεράκια για να ἐβάλουμε κερμά χωρὶς να μὴ ἐνδιαφέρουν τ' ἄλλους.

Τὸ "κόσμο" τὸ κύνaris ἀπὸ γύλο πλατάνου και εἶχαν μήκος 30 ἐκτοστά περίπου μαζί με τὸ χέρι του (εἶς + ἴο).

Τὸ κοπανίζαμε δὲ μὲν σὲ δάτρε ή μὲν σὲ γύλο.

Σήμερα δὲν ἑλωνισοῦμεν, διότι ἀπὸ τὸ 1956 ἔρχεται ἑλωνιστικὴ μηχανή περίπου τέλη θουδίου με ἀρχὴς Αὐγούστου.

Α. Τὸ λύχνισμα.

Μετὰ ἀπὸ κάθε ἑλωνισμα εἶχαμε κι ἓνα λύχνισμα. Ἐφαγεύαμε τὸν καρπό μαζί με τ' ἄχυρό του και πὸν κύνανε στὴ μέση τ' ἑλωνισμοῦ ἓνα σωρό σπρόκαιο, τὸ "λαρί". Μετὰ βάζαμε στὴν ἄτρη τοῦ ἑλωνισμοῦ τὸν "ἀνεμωδεντῆ". Αὐτοὶ ἦτανε ἓνα γύλο και στὴ μὲν κερμά εἶχαμε δέσει με ἓνα "ωαχάκι" ἓνα κομμάτι ἀμέσως γὰρ και ἀπὸ ἐκεῖ βάζαμε πρὸς τὸ πὸν φυσοῦς.

ἀέρας καὶ αἰσθάνεαι καὶ ἐρεῖς ἀνάλοχον στασι-
χὰς κύχνηρα μέγα στ' ὀλύνει.

Τὸ λύχνημα τὸ κῆναρε μέ γύλινα "δρινύκι" ποὶ
πολλοὶ ζωὸς μᾶλ τὰ φτιέχχανε μόνου του καὶ ἄλλοι
τ' ἐφροάττανε. Συνεχῶς κατὰ τὸ λύχνημα ἔστρεψε
διδωλα στὸν "λύχνηστή" καὶ γυναῖκα μέ καὶ "πα-
ρασύρα" (ἐσκούρα) καὶ τὴν "εἰάταρ" μέ δύμους καὶ
τὴν λέγαρε καὶ "δυκοπαρσύρα". Μ' αὐτὴ τῶρα ἡ
γυναῖκα "παρέσερνε" ἀσάνω - ἀσάνω τὸ "λαρί" καὶ
μάττει τὰ χονδρὰ ἄχυρα ~~τὰ~~ κόντυλα καὶ
καὶ σήχαινε ὅς ἐνα γύρω τ' ὀλυνεῖτο. Ἀπὸ τὸ "κόντυλα"
μετὰ καὶ φερνούσανε μέγα ἀσάνω ἕνα κόσκινο μέ "τρίγκινον"

πάνω καὶ τρέπει νὰ χυρὴν τὴν δαυτὴν ὅ καὶ τὸ μικρὸ
ὡς τὸ λήγαρε "κορίστωρ".
καὶ ὅσα δὲν σήχαιναν κόντυλα ἔχναρε χυρὰ. Ὅσα

ἀπὸ τὴν γυναικαὶν τὰ φτιέχχανε

ἀπὸ τὴν γυναικαὶν τὰ φτιέχχανε

Περνούσανε ἀσάνω διύμους τρεῖς καὶ ὀκτώμιστον ὡς τὸ
καὶ τὸ λήγαρε "τελένια κόσκινο" (τέλειεσθον). Ἄρα τὰ
κοσκινίταρε μερινὰς φορέει τὰ ρίχχανε ἐπὶ λαρί. Λύχνη-
σαν καὶ οἱ γυναῖκες πολλὰς φορεῖς καὶ νὰ ξεπουραστοῦν
καὶ οἱ ἄντρες. Τὸ λύχνημα "εὐρετοῦσε" (εὐδαρμούσε) καὶ
καὶ δυὸ μέρες, ἀναλόχως τὸ λαρί.

"Ὅταν ἀπολυχίνετο τὸ λαρί ὁ κεραυὸς ποὶ τὸν λέγαρε
"β' λαρά" ἐχινότανε ἕνα στρογγυλὸν σωρὸς καὶ ἐπὶ
ἄσάνω μέρος τοῦ κῆναρε σταυρὸς μέ τὸ φτυάρι. Μὲ
τὸ φτυάρι δὲ αὐτὸ ἐχίνετο καὶ τὸ τελευταῖον λύχνημα, ἔρε
τὰ ἐφύων τὰ πολλὰ ἄχυρα. Αἰδωλα ἐπὶ τὸν σταυρὸν
αὐτὸ ζωὸς τὸ ἕνα μέρος ὠρτάρε καὶ φησὶ βουτὰν
μορεῖ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μαρφώταρε τὸ φτυάρι.
Μετὰ αἰσθάνεαι λίγος ὡρτάρε, τὸν φιλούσανε εὖχαρι-
στῶντες τὸν Θεόν, κάνατε τὸν σταυρὸν τὰς καὶ

φύραμε χιόνι δ' εὖρος τό δαδύνι, χιόνι νὰ εὐλογῆς
 ὁ Θεὸς τὸ μάταρά μας. Μετὰ ἐσακκίσταρε μετρώ-
 νται μὲ τὸ "μουζούρι" αὐτὸ ἦτανε ἓνα κόσκινο μὲ
 δευράτινο ὠστό καὶ χωροῦσε 20 δυάδες "δάνω-κάτω"
 (=περ/που). Οἱ δουλάτες αὐτοῦ περνοῦσαν τὴν ὥρα τοῦ ἀργυρί-
 σματος πύχοντο "χιλὲ μουζούρια". Τὸν ὥρον δὲ ἐκείνου
 ἤρχετο εἰς τὸ εἰσπράττειν τὸν "μουκατᾶ" (=φόρος) ὁ "Μουκατατζή".
 Αὐτὸς ἔπαιρνε ἀπὸ 10 το 1 ($\frac{1}{10}$) ὡς πόρον τοῦ Δημοσίου τὸν
 ὅποιον εἶχεν αὐτὸς ἐννοικίσει. Ἐπὶ τὴν σ' ὅλα τ' εἰλάνια.
 Ὅποιους ἐδίδασκεν καὶ στοὺς "ἐκωσέδες" (=ἐκχωρίζοντες) αὐτὸ
 ἢ δυὸ δυάδες στὶς ἐκατὸ (1-2%). Τὸν κερὲ ἐκείνου ἐμῶν
 καὶ οἱ ἱερεῖς ἀδικητοὺς σ' ὅλα τὰ σπύγια καὶ ἐδίδασκε
 καὶ εἰς αὐτοῦ καρπὸ καὶ εἰς ἄλλα προϊόντα εἶχαρε
 βράδια ὡς καὶ κατὰ πᾶσα ἀνάγκη.

Ἀκούσαν δὲ τὴν ἀγγελίαν καὶ "μουζούρι" αὐτὸ καὶ τὸν κατὰ
 Κανταρί.

Ἄλλοι εἶχαν φαμέριοι (=δοῦλοὶ) αὐτοῦ ἐδίδαν ἀπὸ τὸ εἰλάνι τὸ
 δουκάτω τὰς, πάλι ἦτανε ἀνάλογα μὲ τίς ἐκφωτισίες αὐτοῦ.
 Αὐτοὶ οἱ φαμέριοι ἦσαν αὐτοῦ ἐλάχιτοι εἰς χωρὶα καὶ. Τοὺς
 εἶχον δὲ οἱ ἐκκλησιαστικὰ καὶ δυὸ-τρεῖς καὶ περισσότερα
 κατὰ γράμματα "ἐν" τὰ ἀνταίχια κατὰ.

Εἰς τὴν ἀποδόμην αὐτοῦ.

Ὁ καινούριος καρπὸς ἐρυλάσσοτο εἰς "ἀμωάρι", εἰλάνια
 κακόνια μὲγάλα μὲ γείασμα, ἢ περιορίζοντες τὰς ζωνίας
 τῆς ἀποδόμης μὲ τῶν καὶ τὸν ἐκκλησιαστικὸν αὐτὸν κύρον
 ἐκφρίζοντες καὶ καρπὸς. Αὐτὸ τὸ εἶχαν οἱ "πολύκαρποι" γεωργοί.
 Ἀκόμη βάζοντες τὸν καρπὸν εἰς κοφύρια ἀλειμένα ὡς "ἐξω" μὲ "βουτῶν"
 χιόνι νὰ μὴ χύνεται. Τὰ ἔχοντες τὰ βάζοντες στοὺς ἀρχαίους. Τὸν αὐτὸν
 τῆς ἐσόμενης χρονίας μαζαίοντες ἀπὸ τὸ λατὶ ἐν αὐτὸν καὶ ἔπειτα εἰς τὸ
 μέρος αὐτοῦ, δίδοντες ὡς πλεονέκτημα ἦταν ὁ πλεονέκτημα. Ἀλλὰ ποτὶ

φορές παίρναμε και στην τύχη σπόρο ή και άμμο
 ο ένας με τον άλλο ανταλλάζαμε.

2. Οι πυραί

Ήδω στα χωριά και ανάβαμε και ανάβαμε φωτιές
 μόνο το Μέγα Σάββατο το βράδυ, χιόνι να καίγουμε τον
 "Ιούδα". Έβλεπε κανένας μας μετ' "αγκαλιά" γύλα "λιανά"
 και τους δινανε φωτιά στη μέση της αυλής και την
 ώρα που βλύγαμε χιόνι την ευκλεία, χιόνι την "Ανάστασι"
 Στην ευκλεία είχαν τα παιδιά μαζέψει από μέρες
 γύλα "λιανά και χονδρά", άω' όπου τα εύρισκαν, είχαν
 κηρεί ένα μεγάλο σωρό γύλα, στην κορυφή του οποίου είχαν
 κοποδότησει τον "Ιούδα", μαμωμένο από γύλινο σκέλετο
 και ένδυμένο με βαλκάρικα, και χέριζαν τα παιδιά
 με παγιώματα ή γεροχέρια. Όταν δέ ο παπᾶς έβλεπε
 τα "Πειρατές Αγάδες" έδωσαν φωτιά στα έμπροσθεν
 της γεωερνούσων την ευκλεία. Σε καμιά άλλη γιορτή
 δεν ανάβαμε φωτιές. -

ΤΟΠΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ: Αι-κέρ-Γιάννη-Κισάρου-Χανίω-Κρήτη.
 Ήξε-τα-α-τή.

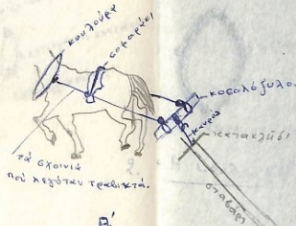
[Ιωάννης Γεφανάκης Θεσσαλός.]

Η συλλογή έγινε από 18 Ιανουαρίου έως 10 Μαρτίου 1970.

Πληροφοριόδεται.

- 1) Κορωνιοτάκης Θερανούλης και Χριστοδούλου έτων 70, απόφοιτος
 Δημοτικού, χωρικός, γεωμείς και κατοιμῶν ἐν Αι-κέρ-Γιάννη.
- 2) Κωνσταντουδάκης Φώτιος του Δημητρίου έτων 76, απόφοιτος Δημοτι-
 κού, χωρικός, γεωμείς και κατοιμῶν ἐν Αι-κέρ-Γιάννη.
- 3) Χερχαλάκης Ευεστράτιος του Αντωνίου έτων 64, Γ' Δημοτικού,
 χωρικός, γεωμείς και κατοιμῶν ἐν Αι-κέρ-Γιάννη.

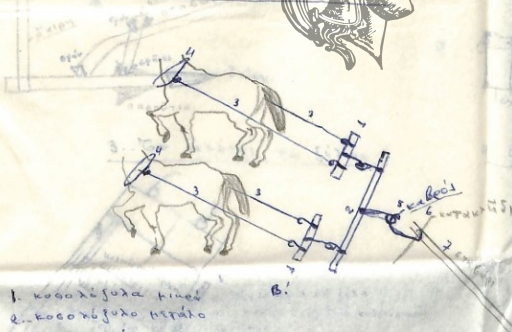

Σέρμιο ενός αλίου ή ηρίωνος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

1. κοσολόφυλα κινεί
2. κοσολόφυλο μετάλο
3. τεαβνητιά
4. κουλουριές
5. κεβρός
6. κατεκληϊδί
7. σταθάρι

ἔπειτα: τὰ κοσολόβια εὐν τῶ χρόνῳ ἔγιναν αἰδηρὰ καρπυλιωτά,
ὡς καὶ ἔχρημα τ χωρὶς νῦ χάσαν τῆν δυστασίαν τοῦ,
φαρ' ὅλον ὅτι ἔγιναν αἰδηρὰ.

